

8. Závěr

Zneužívání drog je globálním problémem¹⁸⁵, který se netýká izolovaně jednoho nebo několika států, ale celého světového společenství. Pro úspěšnou eliminaci ilegálního obchodu s drogami je třeba provázané mezinárodní spolupráce, stanovené a schválené mezinárodní strategie, která však bude respektovat specifické podmínky toho kterého konkrétního státu. V dnešní době má zneužívání drog, zejména omamných a psychotropních látek, globální charakter a hledání východisek a řešení tohoto problému si žádá součinnost celého mezinárodního společenství. Základem mezinárodního systému kontroly je národní kontrola prováděná jednotlivými státy dle jejich právních předpisů přijatých a aplikovaných na základě mezinárodních smluv uzavřených v rámci mezinárodního práva, kterými jsou Jednotná úmluva o omamných látkách, Úmluva o psychotropních látkách a Úmluva OSN proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami.

Úprava v trestním zákoně vychází z právě uvedených úmluv OSN, kterými je Česká republika vázána. Novelou trestního zákona č. 112/1998 Sb. dostala svým závazkům plynoucím z těchto úmluv, neboť od té doby se úprava drogové problematiky vztahuje také na prekursory, ale zejména došlo k (znovu) zakotvení přechovávání drog pro vlastní potřebu. Ustanovení se sice stalo terčem kritiky z obavy, že dojde ke kriminalizaci běžných uživatelů drogy, resp. drogově závislých. Tato obava se nepotvrdila, neboť spotřební držba není posuzována jako jednání, které je v rozporu se zákonem. Určité nejasnosti byly způsobeny neurčitým pojmem většího než malého množství. Aplikaci praxi nezbývalo než se s touto vágností vypořádat, ačkoli jako kritérium zvolila řešení, se kterým v kapitole 4.2.6 Několik úvah k nedostatkům dnešní právní úpravy a k přechovávání drog pro vlastní potřebu polemizují.

Nový trestní zákoník, který bude účinný od 1. 1. 2010, ponechává základní skutkovou podstatu trestného činu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy takřka beze změn. V případě přechovávání omamné a psychotropní látky a jedy pro vlastní potřebu však dochází k rozdělení drog do dvou kategorií na drogy tzv. měkké a tzv. tvrdé. Do první skupiny budou spadat omamné látky na konopné bázi, do skupiny druhé pak látky ostatní, což lze považovat za kompromisní východisko liberálního a represivního

¹⁸⁵ Drogy nezákonně užívá zhruba 5 % dospělé světové populace, z čehož se 10% těchto konzumentů považuje za problémové uživatele drog. <<http://www.osn.cz/zpravodajstvi/zpravy/zprava.php?id=1382>> [Cit. 12. srpna 2009]

přístupu. V návaznosti na rozdělení drog na měkké a tvrdé dochází k zavedení nového trestného činu nedovoleného pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku.

Za krok správným směrem považuji stanovení hranice množství většího než malého závazným právním předpisem, neboť se předejde možným neočekávanostem plynoucím ze stanovení hranice soudními rozhodnutími. Připravený návrh nařízení vlády stanoví toto množství jako násobky denních dávek průměrného konzumenta drog. Nezbyvá mi než znovu zopakovat, že se přikláním ke stanovení této hranice ve vazbě na závislost uživatele na drogách.

Trestní zákon správně využívá rozdílného přístupu k osobám, které s drogou nezákonně manipulují ze zjištěných finančních motivů, a k osobám na drogách závislých. Je žádoucí aplikovat přísný, kategorický a nekompromisní přístup k osobám zmíněných v první skupině, tedy tzv. komerčním výrobcům drog, distributorům a dealerům, pro které jsou drogy pouze zdrojem obohacení, a rozdílný přístup k osobám na drogách závislých, k toxikomanům, u kterých je nutné volit alternativy ať už procesního, nebo hmotněprávního charakteru s využitím trestů nespojených s nepodmíněným odsouzením a s využitím léčebných, poradenských, resocializačních a rehabilitačních opatření vyplývajících z přiměřených omezení a přiměřených povinností uložených na základě § 26 odst. 4 TrZ.

Nelze mít iluze, že drogy v celém jejich negativním rozsahu lze vymítit. Je však nutné si uvědomit, že musí být úkolem nás všech se o to pokoušet, neboť jejich rozšíření je tak masové, že nejde o pouhá selhání konkrétních jednotlivců. Úkolem trestního práva musí být postihovat výrobce, dealery a zejména organizovaný zločin, který má z tohoto byznysu zřejmě těžko představitelné zisky. Dalším jeho úkolem musí být účinnými vhodně zvolenými prostředky pomocí trestní represe spočívající v alternativních způsobech trestání napomáhat začlenit se do společnosti těm uživatelům drog, kteří to sami nejsou schopni zvládnout.

Diplomovou práci zakončím výrokem, který vystihuje podstatu boje s drogami možná ze všeho nejvíce. Výrok patří Pino Arlacchimu, výkonnému řediteli Programu OSN pro mezinárodní kontrolu drog:

"Nevyhlašujeme novou válku drogám. Ve skutečnosti jsme nikdy takovou válku nevedli. Mezinárodní společenství by se dalo lépe přirovnat k lékaři tváří v tvář smrtelné chorobě. Je to prosté - drogy zabíjejí lidi. Naší zodpovědností je pomoci hledat lék."